

Hallituksen esitys laiksi sika-alan salmonellarahastosta

Johdanto

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki sika-alan salmonellavahinkorahastosta.

Lailla perustettava sika-alan salmonellavahinkorahasto olisi uusi valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Rahastosta maksettaisiin sikoja pitävälle ja kasvattaville toimijoille korvauksia kustannuksista ja menetyksistä, joita salmonellan esiintyminen sikaloissa aiheuttaa. Korvausten maksamiseen tarkoitettut rahaston varat kertyisivät mainituilta toimijoilta vuosittain perittävistä salmonellavahinkomaksuista.

Jotta rahasto olisi heti sen toiminnan alkuvaiheessa maksukykyinen rahaston vastattavaksi tuleviin, arvioituihin korvausvastuisiin nähden, rahaston alkupääomaksi siirrettäisiin valtion talousarviosta kertaluonteinen määräraha.

Tausta

Salmonella vastustetaan Suomessa kansanterveydellisistä syistä. Suomi ja Ruotsi saivat Euroopan unioniin liittyessään ns. salmonellalisävakuudet, mikä merkitsi, että näissä maissa voitiin jatkaa kansalliseen lainsäädäntöön perustuen yleistä EU-tasoa korkeammalle tähtäävää ja vaatimuksiltaan tiukempaa salmonellavalvontaohjelmaa.

Salmonellavalvonnasta aiheutuu kuitenkin sika-alalle sellaisia merkittäviä kustannuksia ja elinkeinotoiminnan jatkuvuutta koskevia taloudellisia riskejä, joita toimijat muissa maissa eivät joudu kantamaan.

Sikasektori on teurastamotoimintaa harjoittavien yhteisöjen sopimilla ryhmävakuutuksilla hankkinut salmonellan varalta vakuutusturvaa yksityisiltä vakuutusyhtiöiltä, mutta tämä turva on viime vuosina olennaisesti heikentynyt. Heikennysten vuoksi sikojen kasvattajat eivät välttämättä pysty jatkamaan toimintaansa vahinkotapauksen jälkeen. Tämä on omiaan heikentämään yritysten luottoluokitusta sekä vakavasti vaarantamaan koko alan kannattavuutta ja jatkuvuutta.

Salmonellavahinkorahaston perustamista koskeva valmistelutyö sai alkunsa, kun alkutuottajien etujärjestöt, sikoja teurastavat yritykset ja Eläinten terveys ETT ry ryhtyivät viime vuosikymmenen vaihteessa suunnittelemaan keskinäisen rahaston perustamista. Hankkeesta jouduttiin kuitenkin luopumaan, koska vastaan tuli vakuutuslainsäädännön soveltamiseen liittyviä liian suuriksi osoittautuneita haasteita.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 29.8.2023 riskinhallintaratkaisua valmistelevan työryhmän, jonka toimikausi oli 1.9–31.12.2023. Työryhmän tehtävänä oli selvittää käytännön edellytykset toteuttaa rahastoon perustuva ratkaisu sikatiloilla esiintyvien salmonellatartuntojen ja niistä aiheutuvien saneerauskustannusten, menetysten ja tuotantotappioiden varalle. Työryhmä kuitenkin käsitteli ja arvioi myös vaihtoehtoisia riskinhallintamalleja. Työryhmä päätyi johtopäätökseen, jonka mukaan talousarvion ulkopuoliseen rahastoon perustuva malli vaikutti vaihtoehtoista realistisimmalta, sillä ratkaisu loisi sika-alaa varten pitkäaikaisen ja ennustettavan vahinkoturvan sekä poistaisi vakuutusturvan kaventumiseen ja päättymiseen liittyviä riskejä.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 21.2.2024 uuden työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella valtion rahaston varaan perustuvaa riskienhallintamallia koskevat ehdotukset erityisesti rahastosta maksettavia korvauksia ja mahdollisia korvauskattoja, toimijoiden välistä maksuvastuun jakoa ja maksujen keräämisjärjestelmää sekä rahaston hallinnointia ja tarvittavaa alkupääomaa koskien. Työryhmän toimikausi oli 19.2.2024—16.9.2024.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on luoda sika-alaa varten pysyvä riskinhallintaratkaisu, joka auttaisi kohtuullistamaan niitä sika-alan yritysten jatkuvuutta vakavasti vaarantavia liiketoimintariskejä, joita salmonellasta aiheutuu puutteellisen vahinkoturvan vuoksi. Ratkaisu tukisi mahdollisuuksia jatkaa Suomen kansallista salmonellavalvontaohjelmaa, jolla on merkitystä erityisesti kansanterveydellisistä syistä, mutta joka merkitsee Suomessa toimiville yrittäjille muita raskaampia velvoitteita.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2028.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle **VN/20382/2023**.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.mmm@gov.fi tai postitse osoitteeseen maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero **VN/20382/2023**. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta

annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus **MMM023:00/2023**). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 2.2.2026.

Valmistelijat

Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius, johanna.wallius@gov.fi, p. 0295 162 244
Neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin, kajsa.hakulin@gov.fi, p. 02951 62361
Neuvotteleva virkamies Eveliina Palonen, eveliina.palonen@gov.fi, p. 02951 62345

Linkit

<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM023:00/2023> - Linkki säädösvalmisteluhankkeen sivuille

<https://mmm.fi/sv/projekt2?tunnus=MMM023:00/2023> - Länk till lagberedningsprojektets webbplats

Liitteet:

[Lausunnotte Hallituksen esitys eduskunnalle Salmonella FI.pdf](#) - Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sika-alan salmonellavahinkorahastosta

[Lausunnotte RP Salmonella Paragraferna.pdf](#) - Utkast till regeringens proposition - huvudsakliga innehåll och paragrafer

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila
Maa- ja metsätalousministeriö

Lainsäädäntöneuvos Wallius Johanna
Maa- ja metsätalousministeriö

VN/20382/2023-MMM-40

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: